



Газета «Новости медицины и фармации» 15 (558) 2015

Исследование уровня санитарно-гигиенических знаний родителей по вопросам профилактики кариеса зубов у детей начальных классов школ г. Ужгорода

Авторы: Мочалов Ю.А. - к.м.н, доцент, кафедра стоматологии детского возраста; Розлуцкая Г.М. - к.пед.н., доцент, Общеуниверситетская кафедра психологии и педагогики «Ужгородский национальный университет»; Розлуцкая В.З. - Кафедра стоматологии детского возраста

Рубрики: Стоматология

Разделы: Справочник специалиста



Статья опубликована на с. 18 (Укр.)

Вступ

Проблема профілактики карієсу зубів та інших стоматологічних захворювань є надзвичайно актуальною для Закарпатської області й України загалом. Доказом цього слугують показники захворюваності на карієс і його ускладнення, наведені в офіційних статистичних документах, а також результати епідеміологічних досліджень стоматологічного статусу, проведених на території Закарпаття. В роботах співробітників стоматологічного факультету Ужгородського національного університету, які проводили вищевказані дослідження, можна виявити, що рівень поширеності карієсу молочних зубів у Закарпатті становить 98,3 %, інтенсивність карієсу — 14,9 %. Рівень поширеності карієсу постійних зубів досягає 91,4 %, при інтенсивності — 11,3 %. Незадовільний рівень гігієни порожнини рота був визначений у 89,4 % осіб, поширеність ортодонтичної патології становить 75,4 %. На думку авторів, наведені результати можна вважати критичними. Подібні показники, хоча й не настільки високі, спостерігаються і на інших територіях України, що загалом формує несприятливу тенденцію щодо розвитку стоматологічної захворюваності в майбутньому [1–5].

Незаперечним фактом є твердження, що в основі екзогенної профілактики карієсу зубів лежить правильна гігієна порожнини рота, і формування правильних гігієнічних навичок перебуває у прямій пропорційній залежності від рівня культури здоров'я та рівня культури догляду за порожниною рота, що усталені в родині — первинних агентах соціалізації дитини. Тому що саме діти середніх і старших груп дитячих дошкільних навчальних закладів і початкових класів шкіл є основними об'єктами для проведення як профілактичних стоматологічних маніпуляцій, так і гігієнічного навчання правильного догляду за порожниною рота і пропаганди здорового способу життя загалом [6–9]. Доказом цього факту слугують роботи з організації стоматологічної профілактики, видані в Російській Федерації та країнах Західної Європи. Найбільш яскравим прикладом ефективності практичного застосування моделі профілактики стоматологічних захворювань у дорослих та дітей може бути досвід Словаччини та Чехії, де завдяки тотальному охопленню населення гігієнічним навчанням з приводу догляду за порожниною рота протягом останніх 15–20 років вдалося в рази зменшити показники стоматологічного захворювання в дітей та осіб молодого віку [10]. Програми такого виду можуть бути корисними для населення України. Для визначення стартових умов проектування програм профілактики стоматологічних захворювань, заснованих на гігієнічному навчанні дітей, необхідним етапом є визначення середнього рівня знань про гігієну порожнини рота та стоматологічне здоров'я як у самих дітей, так і в їх батьків — основного джерела інформації про

навколишній світ для дитини [11].

Саме тому метою цього дослідження було обрано з'ясування умов достатньої обізнаності про стоматологічне здоров'я в родинах, діти з яких залучалися до профілактичних програм. Об'єктом дослідження стали батьки дітей, які є джерелами інформації для дітей і первинними агентами їх соціалізації.

Матеріали та методи

Дослідження проводилися на базі навчально-виховних комплексів і шкіл міста Ужгорода. До загальної групи дослідження було залучено 230 батьків дітей, яким було за згодою запропоновано відповісти на запитання спеціально розробленої анкети. Із такого опитувальника можна було встановити відомості щодо статі, віку респондента, віку і статі дитини. Також було запропоновано відповісти на такі запитання: «Коли, на Вашу думку, відбувається закладка зубів дитини?», «Вкажіть, які основні мікроелементи потрібні для міцності зубів?», «До якого віку триває формування тканин зуба?», «Як часто потрібно відвідувати стоматолога дітям при відсутності стоматологічних проблем?», «Чи знаєте Ви, які зуби найчастіше вражені карієсом?», «Які продукти корисні дитині для міцності зубів?», «Розподіліть по корисності продукти харчування (1 — сир, 2 — яблуко, 3 — сіль, 4 — тістечка, 5 — цукерки)», «Вкажіть причини виникнення карієсу у дітей?», «Вкажіть, як часто Ваша дитина чистить зуби», «На вибір щітки для чищення зубів Вашої дитини впливає...?», «Чи можна жувати жувальну гумку?», «Що ви запропонуєте приймати своїй дитині для зміцнення зубів?», «Від кого Ви очікуєте допомоги в збереженні стоматологічного здоров'я вашої дитини в першу чергу (проставте рейтингові бали від 1 до 8, де 1 — найбільше очікую допомоги, 8 — найменше очікую допомоги) (Варіанти: а) працівники дитячого садка; б) педіатри; в) батьки; г) навчальний заклад; д) стоматолог; е) громадськість; є) знайомі; ж) інтернет-ресурси)».

Результати проведеного анкетування наприкінці дослідження були переведені в електронну форму та проаналізовані за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel 1997–2003. При статистичній обробці було виконано прості тести непараметричної статистики і табличний аналіз.

Результати дослідження

Під час соціологічного дослідження батьків дітей різного віку було з'ясовано ставлення щодо проблем стоматологічного здоров'я дітей. За допомогою квотної вибірки за критеріями статі, віку батьків і віку дітей опитано 230 респондентів, з яких 25 % становили батьки віком 20–29 років, 40 % — батьки віком 30–39 років, 35 % — батьки віком 40 років і старше. За статтю — 45 % батьків і 55 % матерів.

Протягом дослідження вивчалася думка респондентів щодо періоду закладки зубів. Більшість респондентів (61,9 %) висловились за те, що закладка зубів відбувається на 6–10-му тижні вагітності; кожний третій респондент висловив думку, що вона відбувається у віці немовляти.

Абсолютна більшість батьків стверджують, що найважливішим хімічним елементом для зубів є кальцій, у той же час кожен п'ятий респондент серед важливих мікроелементів назвав фтор. Цікаво, що жоден інший мікроелемент не був зазначений батьками.

На питання, до якого віку триває формування тканини зуба, відповіді респондентів розподілились так: 57,1 % вважають, що формування триває до 5 років, 33,4 % — протягом усього життя, решта респондентів не визначились із відповіддю.

61,9 % респондентів стверджують, що відвідувати стоматологів за відсутності проблем із зубами діти повинні 2 рази на рік; 28,5 % — за похід до стоматологів лише один раз на рік, а 9,6 % не визначились із відповіддю.

Доволі дискусійним виявилось питання щодо обізнаності, які саме зуби найчастіше вражаються карієсом. 40 % респондентів вважають, що задні нижні зуби, 28,1 % — усі зуби, 23,9 % — верхні передні, інші батьки вагались із відповіддю.

Під час дослідження з'ясувалися думки респондентів щодо корисності окремих продуктів харчування. Так, 95,2 % респондентів корисними вказали молочні продукти, 57,2 % — рибу, 47,7 % — м'ясо, іншим продуктам віддали перевагу набагато менше респондентів.

Респонденти також склали своєрідний рейтинг корисності таких продуктів як яблука, сир, сіль, тістечка та цукерки. Рис. 1 ілюструє цей своєрідний рейтинг (1 — найбільш корисний продукт, 5 — найменш корисний).

Батьки також висловлювали думки щодо причин розвитку карієсу в дітей. Так, 76,9 % респондентів називають причиною цього явища вживання цукрів та інших вуглеводів, 66,7 % — нечищені зуби, 62 % — бактерії, 23,8 % — загальні хвороби.

Дві третіх опитаних батьків стверджують, що їхня дитина чистить зуби двічі на день — вранці та ввечері, по 14,3 % — перед сном і вранці.

77 % респондентів запевняють, що на їх вибір зубної щітки для дитини впливає рекомендація стоматолога, 14,3 % відзначили вплив реклами, 9,5 % звертають увагу на торгову марку.

Респондентам ставилось провокаційне запитання, чи можна жувати жувальну гумку. 52,3 % респондентів стверджують, що можна, але лише протягом 5–10 хвилин після прийому їжі, 42,9 % сказали, що взагалі не можна.

Серед порад, які б батьки дали своїм дітям для зміцнення зубів, відзначимо: застосовувати зубну пасту із фтором (61,9 %), вживати молочні продукти (42,6 %), їсти вітамінорічні продукти (37,9 %), їсти рибу (24,2 %) тощо.

Під час дослідження був складений рейтинг осіб і соціальних інституцій, на допомогу яких розраховують батьки в питаннях збереження здоров'я зубів своїх дітей (восьмибальна шкала, де 1 — очікую найбільшу допомогу, 8 — найменше очікую допомогу) (рис. 2).

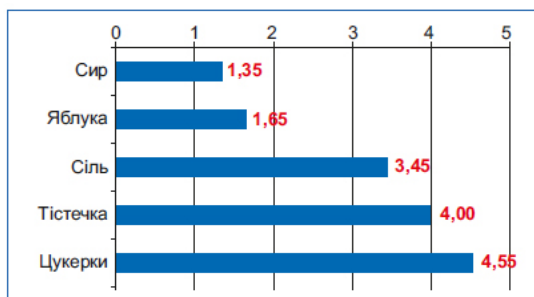


Рисунок 1. Визначення корисності продуктів харчування для стоматологічного здоров'я (згідно з даними опитування респондентів)



Рисунок 2. Визначення рейтингу довіри батьків до фахівців щодо питань збереження стоматологічного здоров'я у дітей (за даними опитування респондентів)

Обговорення

У цілому наше дослідження засвідчило високу обізнаність батьків щодо проблем стоматологічного здоров'я своїх дітей. Більшість із них відповідально ставляться до формування гігієнічних навичок у малечі. Батьки готові обговорювати актуальні питання саме з фахівцями, а не покладатись на поради сторонніх осіб або власне передчуття. Результати дослідження наводять на думку, що у регіоні є нагальна потреба в проведенні системної програми профілактики карієсу зубів, і в першу чергу до неї мають бути залучені лікарі-стоматологи (незалежно від форми власності закладів, де вони працюють), оскільки саме вони, на думку батьків, є найбільш авторитетними фахівцями, які можуть вплинути на рівень здоров'я дітей. Тому стверджувати про повну відсутність у зазначеної групи населення відомостей про стоматологічне здоров'я та догляд за порожниною рота ми не маємо права. Встановлені факти наводять на думку про включення до початкових програм профілактики стоматологічних захворювань на підставі пропаганди знань не лише безпосередніх відомостей про основи стоматологічного здоров'я та можливі нозологічні форми, що виникають при порушенні стоматологічного статусу, а й про основи мотиваційних заходів щодо безпосереднього виконання гігієнічних правил.

Висновки

Отже, при опитуванні батьки дітей початкових класів шкільних навчальних закладів м. Ужгорода продемонстрували доволі високий рівень обізнаності з питань дитячого стоматологічного здоров'я та наявності можливостей щодо мотивації проведення профілактичних заходів. У досліджуваних родинах є широкий доступ до медичної та гігієнічної інформації, респонденти правильно орієнтувалися в релевантності отримуваних знань щодо стоматологічного здоров'я.

Періодичне проведення подібних досліджень є необхідним для своєчасної корекції профілактичних програм у стоматології та залучення інших додаткових каналів інформації для об'єктів програм, а також може бути одним із варіантів зворотного контролю виконання програм гігієнічного навчання та мотивації.

Список литературы

Список літератури знаходиться в редакції